

शब्दार्थः

मिथिलायाः = मिथिला का (of Mithila)
माम् = मुझे (to me)
उपदिशति = उपदेश देता है (preaches)
ज्ञात्वा = जानकर (क्त्वा प्रत्यय)
(after knowing)
तेषु = उनमें से (among)
केचन = कुछ लोग (a few people)
यत् = कि (अव्यय) (that)
घोषणया = घोषणा से (by proclamation)
पितरं = पिता को (to father)
मोचयितुम् = मुक्त कराने के लिए (तुमुन् प्रत्यय)
(for the release / to get released)
वक्राणि = टेढ़ा (inclined)
अनुभूतवान् = अनुभव किया (experienced)

उपदेशकाय = उपदेशक के लिए
(for the preacher)
अवगम्य = जानकर (ल्यप् प्रत्यय) (knowing)
अवगमिष्यति = समझेगा
(would understand)
विनय एव = विनय ही (only the humility)
तर्हि = तो (अव्यय) (then)
कोषं = खजाना (treasure)
मह्यं = मुझे (to me)
प्रजानाम् = प्रजा का (of the public)
भवतः = आप का (yours)
अनित्यताविषये = नश्वरता के विषय में
(regarding mortality)
आत्मनः = आत्मा के (about the soul)

अभ्यासः

1 प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

(क) जनकः कुत्रत्यः नृपः आसीत्?

(ख) सः किं घोषितवान्? यत् - यः कोऽपि माम् उपदिशति तस्य ज्ञानं सम्मानं करिष्यामि।
 (ग) अष्टावक्रस्य कति अज्ञानि वक्राणि आसन्?
 (घ) अष्टावक्रः कः आसीत्? महाजानी
 (ङ) सः कस्मिन् विषये उपदेशं दत्तवान्?
 शरीरस्य ज्ञानव्यक्त्या विषये ज्ञात्मानः अमरत्व विषये च उपदेशं दत्तवान्।

2 एतेषां क्रियापदानां (लट् लकारस्य) वर्तमानकालस्य रूपं लिखत। यथा- गतवान्-गच्छति।

(क) आसीत् अस्ति (घ) हसितवन्तः हसन्ति
 (ख) कृतवान् करोति (ङ) आगतवन्तः आगच्छन्ति
 (ग) उपदिष्टवान् उपदिशति (च) उक्तवान् वदति

3 सन्धि-विच्छेदं कुरुत।

(क) धनप्राप्त्यर्थमपि = धनप्राप्ति + अर्थम् + अपि
 (ख) दण्डनीयोऽपि = दण्डनीयः + अपि
 (ग) भूषणमस्ति = भूषणम् + अस्ति
 (घ) सदुपदेशः = सत् + उपदेशः
 (ङ) दातुमिच्छति = दातुम् + इच्छति

4 अधोलिखितेषु 'महा' इति पदं संयोज्य समुचितं पदं लिखत।

(क) ज्ञानी = महाज्ञानी (घ) राजा = महाराजः
 (ख) दानी = महादानी (ङ) औषधिः = महौषधिः
 (ग) अभिमानी = महाअभिमानी (च) राज्ञी = महारज्ञी

5 अष्टावक्रस्य विषये पञ्चवाक्यानि हिन्दीभाषया लिखत। अष्टावक्र का शरीर

6 ज्ञानस्य महिमाविषये पञ्चवाक्यानि हिन्दीभाषया आंग्लभाषया वा लिखत। आठ जगद से बड़ा

7 अष्टावक्रस्य चित्रं रचयत। था। वह महाज्ञानी

थ। एकबार राजा जनरु की सभा में पहुँचे। उन्होंने राजा जनरु को अज्ञान का उपदेश दिया। राजा जनरु ने अष्टावक्र को अपना गुरु मान लिया।